

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta (HE 170/2025 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 6/2026 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on suojella julkiseen keskusteluun osallistuvia henkilöitä selvästi perusteettomilta vaatimuksilta ja väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä riita-asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia.

Tällä lailla pannaan täytäntöön julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1069.

Eduskunnan vastaus EV 31/2026 vp

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia ja jotka perustuvat osallistumiseen julkiseen keskusteluun.

Tätä lakia ei sovelleta rikosasioissa eikä syyteasian yhteydessä käsiteltävän rikoksesta johtuvan yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittelyssä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan 1 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelyssä ja muutoksenhaussa lisäksi mitä oikeudenkäymiskaassa säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

1) *riita-asialla, jolla on rajat ylittäviä vaikutuksia*, siviili- tai kauppaoikeudellista riita-asiaa, jossa vähintään yhdellä asianosaisista on kotipaikka muualla kuin Suomessa tai jossa kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat eivät liity Suomeen;

2) *julkiseen keskusteluun osallistumisella* luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta, taiteen ja tutkimuksen vapautta tai kokoontumis- ja yhdistymisvapautta koskevan oikeuden käyttämisen yhteydessä antamia lausumia tai harjoittamaa toimintaa ja mitä tahansa siihen suoraan liittyvää valmistelevaa, tukevaa tai avustavaa toimea yleistä mielenkiintoa koskevassa asiassa, joka vaikuttaa yleisöön siinä määrin, että yleisö voi oikeutetusti olla kiinnostunut siitä;

3) *väärinkäyttöön perustuvalla oikeudenkäynnillä* oikeudenkäyntiä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on julkisen keskustelun vaientaminen tai estäminen tai siitä rankaiseminen ja jossa todellisena tarkoituksena ei ole oikeussuojan saaminen.

4 §

Asian käsittelyn kiireellisyys

Tuomioistuimen on ratkaistava 5, 7 ja 8 §:ssä tarkoitettut vaatimukset ilman aiheetonta viivytystä.

5 §

Kanteen hylkääminen varhaisessa vaiheessa

Vastaajalla on oikeus vaatia, että tuomioistuin hylkää häntä kohtaan esitetyn kanteen tai sen osan valmistelun aikana oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla selvästi perusteettomana.

Tuomioistuimen on kuultava kantajaa käsitellessään 1 momentissa tarkoitettua vaatimusta, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta sen arvioimiseksi, onko kanne tai sen osa selvästi perusteeton.

Eduskunnan vastaus EV 31/2026 vp

6 §

Vakuuden asettaminen

Jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu, tuomioistuin voi vastaajan vaatimuksesta velvoittaa kantajan asettamaan määräajassa ulosottomiehelle vakuuden oikeudenkäyntikuluista, jotka kantaja voi joutua korvaamaan vastaajalle. Jos kantaja ei aseta vakuutta, kanne jätetään tutkimatta.

Harkitessaan vakuuden asettamista ja sen määrää tuomioistuimen on otettava huomioon oikeudenkäynnin väärinkäyttöluonteeseen viittaavat seikat, kantajan oikeus saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa, asianosaisten asema ja vaara oikeudenkäyntikulujen jäämisestä vastaajan kannettavaksi.

7 §

Vaatus vakuuden asettamisesta

Vaatus 6 §:ssä tarkoitetun vakuuden asettamisesta on tehtävä valmistelun aikana. Vaatus on perusteltava.

Vaatussessa on esitettävä erittely jo suoritetuista toimenpiteistä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista ja arvio jatkossa aiheutuvista oikeudenkäyntikuluista.

8 §

Vakuuden korottaminen

Jos 6 §:n mukaisesti asetettu vakuus osoittautuu riittämättömäksi, se tuomioistuin, jossa pääasia on vireillä, voi vastaajan vaatimuksesta korottaa kantajan asetettavaksi määrättyä vakuutta.

Vaatussessa on esitettävä erittely jo suoritetuista toimenpiteistä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista ja arvio jatkossa aiheutuvista oikeudenkäyntikuluista.

Vaatuksen ratkaisemiseen ja korotettuun vakuuteen sovelletaan, mitä 6, 9 ja 10 §:ssä säädetään.

9 §

Menettely vakuuden asettamisessa

Tuomioistuimen annettua 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräyksen asia tulee vireille ulosotossa kantajan hakemuksesta.

Vakuuden asettamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 43 ja 44 §:ssä säädetään.

Ulosottomiehen on ilmoitettava tuomioistuimelle, kun kantaja on asettanut vakuuden.

Eduskunnan vastaus EV 31/2026 vp

10 §

Suorituksen ottaminen vakuudesta

Suorituksen ottamista vakuudesta koskeva asia tulee vireille ulosotossa vastaajan hakemuksesta. Ellei vastaaja ole hakenut tuomion täytäntöönpanoa vuoden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen tuomio on tullut lainvoimaiseksi, vakuus on palautettava kantajalle.

Suorituksen ottamisessa vakuudesta sekä vakuuden säilyttämisessä ja palauttamisessa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä ulosottokaaren 3 luvun 45 ja 46 §:ssä säädetään.

11 §

Vastaajan tukeminen oikeudenkäynnissä

Tuomioistuin voi vastaajan pyynnöstä varata sellaiselle yhdistykselle, muulle yhteisölle tai säätiölle, jonka tarkoituksena on suojella tai edistää julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden oikeuksia, tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa.

12 §

Häirintäkannemaksun tuomitseminen

Kantaja, joka panee vireille väärinkäyttöön perustuvan oikeudenkäynnin, voidaan tuomita maksamaan vähintään 1 000 ja enintään 50 000 euron suuruinen häirintäkannemaksu.

Häirintäkannemaksu voidaan tuomita riippumatta siitä, onko kanne hylätty 5 §:n nojalla tai onko kantaja määrätty asettamaan 6 §:ssä tarkoitettu vakuus.

Häirintäkannemaksu voidaan tuomita, jos oikeudenkäynti kokonaisuutena arvioiden perustuu väärinkäyttöön. Harkitessaan häirintäkannemaksun tuomitsemista ja sen suuruutta tuomioistuimen on otettava huomioon oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema sekä kantajan menettely kokonaisuudessaan.

13 §

Häirintäkannemaksun jättäminen tuomitsematta

Tuomioistuin voi jättää häirintäkannemaksun tuomitsematta, jos sen tuomitseminen olisi kohtuutonta.

Tuomioistuin voi jättää häirintäkannemaksun tuomitsematta myös, jos maksun perusteena oleva menettely saattaa täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön.

14 §

Menettely häirintäkannemaksua tuomittaessa

Tuomioistuin määrää häirintäkannemaksun pääasian ratkaisun yhteydessä. Päätös on perusteltava.

Eduskunnan vastaus EV 31/2026 vp

Tuomioistuimen on kuultava kantajaa ennen häirintäkannemaksun määräämistä.

15 §

Kolmannessa valtiossa aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Tuomioistuin voi velvoittaa kolmannen valtion tuomioistuimessa väärinkäyttöön perustuvan oikeudenkäynnin vireille panneen kantajan, jonka kotipaikka on Euroopan unionin ulkopuolella, korvaamaan vastaajalle tuossa asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Vaativuudesta 1 momentissa tarkoitettu korvausvelvollisuudesta ei voida tutkia niin kauan kuin asia on vireillä kolmannen valtion tuomioistuimessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia voidaan tutkia käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä 1 momentissa tarkoitettua suomalaisessa tuomioistuimessa tutkittavan asian kantajalla on kotipaikka.

16 §

Ratkaisun julkaiseminen

Hovioikeuden ja korkeimman oikeuden on julkaistava helppokäyttöisessä muodossa ja sähköisesti tuomiot, joilla asia lopullisesti ratkaistaan ja jotka koskevat tämän lain soveltamisalaan kuuluvia oikeudenkäyntejä.

17 §

Muutoksenhaku

Päätökseen, jolla 5 §:ssä tarkoitettu vaatimus on hylätty, haetaan muutosta samassa yhteydessä kuin käräjäoikeuden tuomioon tai lopulliseen päätökseen, jollei tuomioistuin määrää, että muutosta haetaan erikseen.

Edellä 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuun vaatimukseen annettuun päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Muutoksenhaussa täytäntöönpanotoimeen sekä ulosottomiehen päätökseen 9 ja 10 §:ssä tarkoitettussa asiassa sovelletaan, mitä ulosottoaaren 11 luvussa säädetään.

Häirintäkannemaksua koskevaan ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 ja 4 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 3 momentin 4 kohta ja 4 b §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 416/2025, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien muiden rahamääräisten seuraamusten, maksujen ja korvausten täytäntöönpanosta:

4) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 54 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko ja julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta annetun lain (/) 12 §:ssä tarkoitettu häirintäkannemaksu;

4 b §

Seuraamusten raukeaminen

Rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, rikosuhrimaksu, oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 54 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko, uhkasakkolain nojalla tuomittu uhkasakko ja julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta annetun lain 12 §:ssä tarkoitettu häirintäkannemaksu raukeavat viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä. Mainittu seuraamus raukeaa myös maksuvelvollisen kuollessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Eduskunnan vastaus EV 31/2026 vp

Helsingissä 10.4.2026

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri